

Nuorten suojeleminen työpaikalla

Nuoret voivat olla erityisen riskialttiita, koska heillä ei ole kokemusta, koulutusta eikä tietämystä. He tarvitsevat hyviä neuvoja, tietoa ja valvontaa sekä heille sopivia, turvallisia ja terveyden kannalta moitteettomia työpaikkoja. Alle 18-vuotiaisiin, myös ammatillisessa koulutuksessa ja työharjoittelussa oleviin sekä satunnaisia töitä koulun tai muiden opintojen ohella tekeviin, sovelletaan erityisiä säännöksiä, joilla rajoitetaan heidän työaikaansa sekä altistumistaan vaaratekijöille. Tässä tiedotteessa on yhteenveto työsuojeluvaatimuksista yleisesti ja erityisesti nuorten osalta. Muissa tiedotteissa annetaan lisää ohjeita työnantajille, esimiehille, nuorille ja heidän vanhemmilleen.

Lainsäädäntö – Suojaa kaikille

Jokaisella työpaikalla on oltava asianmukainen työsuojeluorganisaatio, joka suojaa kaikkia. Järjestelmässä on kiinnitettävä erityistä huomiota nuorten työntekijöiden ja aloittelijoiden turvallisuuteen.

Työnantajalla on seuraavia velvollisuuksia työntekijöitä kohtaan näiden iästä riippumatta:

- vaarojen tunnistaminen ja riskinarviointi⁽¹⁾ – sekä kokopäivätyötä tekevien nuorten osalta että nuorten tilapäistyöntekijöiden osalta, jotka työskentelevät esimerkiksi viikonloppuapuna tai koulujen loma-aikoina tai ovat ammatillisessa koulutuksessa tai työharjoittelussa
- riskinarvioinnin perusteella tehtävät järjestelyt työterveyden ja työturvallisuuden takaamiseksi, myös mahdolliset erityisjärjestelyt nuorille tai uusille työntekijöille yhdessä

työnvälitystoimistojen, työharjoittelupaikkojen järjestäjien, ammatillisen koulutuksen järjestäjien jne. kanssa

- tarvittavan organisaation järjestäminen, kuten erityiset valvontajärjestelyt sekä esimiehet, joilla on riittävä pätevyys ja tarpeeksi aikaa tehtäväänsä
- riskialttiiden henkilöiden, esimerkiksi nuorten ja uusien työntekijöiden tarvitsemien erityistoimenpiteiden selvittäminen sekä nuoria työntekijöitä koskevien kieltojen, esimerkiksi vaarallisten laitteiden käyttöön liittyvien kieltojen antaminen
- tiedon tarjoaminen työn mahdollisista riskeistä sekä niiden ehkäisemiseen tarkoitetuista toimenpiteistä
- asianmukainen koulutus, opastus ja tiedottaminen työhön otettaessa, työn vaihtuessa tai tehtäessä muutoksia työpaikalle
- erityisen herkkien riskiryhmien suojeleminen heihin kohdistuvilta vaaroilta ottaen huomioon myös nuorten työntekijöiden erityistarpeet
- työntekijöiden ja heidän edustajiensa kuuleminen, heidän osallistumisensa työsuojeluasioihin salliminen; nuorten itsensä ja työntekijöiden edustajien kuuleminen nuoria työntekijöitä koskevista järjestelyistä.

Lainsäädäntö – Alle 18-vuotiaiden erityinen suojeleminen⁽²⁾

Ennen kuin nuoret aloittavat työnsä, on toteutettava *riskinarviointi*, joka kattaa työpaikan fyysiset, biologiset ja kemialliset tekijät, työvälineet ja niiden käytön, työprosessit, toiminnot ja työn järjestämisen sekä koulutuksen ja ohjauksen.

⁽¹⁾ Vaara on mikä tahansa tekijä, joka voi aiheuttaa sairauden tai vamman. Riski on sen toteutumisen todennäköisyys.

⁽²⁾ Tiedot perustuvat nuorten työntekijöiden suojelusta annetun neuvoston direktiivin 94/33/EY **vähimmäisvaatimuksiin**. Kotimaasi lainsäädäntö voi olla tiukempi, esimerkiksi työntekijöiden vähimmäisiän, työaikojen ja kiellettyjen tehtävien osalta.

Yleissääntönä on, että *alle 18-vuotiaat eivät saa tehdä työtä, joka*

- ylittää heidän fyysiset tai henkiset kykynsä
- altistaa heidät myrkyllisille tai syöpää aiheuttaville aineille
- altistaa heidät säteilylle
- altistaa liialliselle kuumuudelle, melulle tai värinälle
- sisältää riskejä, joita he eivät todennäköisesti tunnista tai osaa välttää kokemattomuutensa tai koulutuksen puutteen vuoksi tai koska eivät osaa kiinnittää riittävästi huomiota turvallisuuteen.

Alle 18-vuotiaat mutta oppivelvollisuusiän ylittäneet voivat tehdä edellä tarkoitettua työtä erityistilanteissa, jossa

- työ on välttämätön osa heidän ammatillista koulutustaan
- työn suorittamista valvoo pätevä henkilö
- riskit on vähennetty mahdollisimman pieniksi.

Nuorten työntekijöiden ei pidä sallia tehdä sellaista työtä, johon liittyy merkittävä riski huolimatta kaikista pyrkimyksistä eliminoida se.

Nuorten työntekijöiden työaika rajoitetaan. Heille sallitaan myös pidemmät lepoajat kuin muille työntekijöille, eikä heidän tavallisesti sallita tehdä yötyötä.

Yli 13-vuotiaat koululaiset: niissä jäsenvaltioissa, joissa sallitaan joidenkin *oppivelvollisuusikäisten* työskentely, työaikoja, yötyötä ja työtehtäviä koskevat tiukat rajoitukset ja vaaditaan iän edellyttämiä lepoaikoja. Tämän ikäiset voivat tehdä vain "kevyttä työtä", vaikka olisivatkin ylittäneet kansallisen lainsäädännön edellyttämän vähimmäisiän. Kouluikäisten lasten *vanhemmille tai laillisille huoltajille* on annettava tietoa riskinarvioinnin tuloksista sekä lapsen turvallisuutta koskevista valvontatoimenpiteistä ennen työn aloittamista.

Tutustu kotimaasi lainsäädäntöön saadaksesi tietoosi tarkat turvallisuusvaatimukset, tiettyjä töitä koskevat kiellot, sallitun työaikaajan, työaikaajan rajoitukset ja lupavaatimukset.

Työntekijän oikeudet

Kaikilla työntekijöillä, myös nuorilla, on oikeus

- tietää, mitä mahdollisia vaaroja työpaikalla on, mitä heidän on tehtävä oman turvallisuutensa suojelemiseksi ja mitä on tehtävä onnettomuuden tai hätätilanteen sattuessa

- saada näistä asioista tietoa, ohjeita ja koulutusta, jonka on oltava erityisesti kyseisiä työtehtäviä koskevaa ja maksutonta
- saada käyttöönsä tarvittavat suojavälineet maksutta
- osallistua työsuojeluun esittämällä kysymyksiä, ilmoittamalla turvattomista käytännöistä tai olosuhteista ja tulla työnantajan kuulemaksi turvallisuusasioissa.

Jos nuorella työntekijällä on epäilyksiä työhönsä liittyvien näkökohtien turvallisuudesta tai siitä, mitä hänen odotetaan tekevän, hänellä on oikeus ja velvollisuus saattaa huolensa esimiehen tietoon. Viime kädessä hänellä on oikeus kieltäytyä turvattomasta työstä. Nuori työntekijä ei ole velvollinen tekemään mitään vaarallista vain siksi, että esimies tai työtoveri tekee sellaista.

Työntekijän vastuu

Turvallisuus on yhteistoimintaa, mikä tarkoittaa, että vaikka päävastuu vaarojen tunnistamisesta ja ehkäisevien toimenpiteiden toteuttamisesta on työnantajalla, myös työntekijöillä on vastuunsa. Lainsäädännön mukaan kaikkien työntekijöiden, myös nuorten, on pidettävä huolta itsestään ja muista sekä tehtävä yhteistyötä työsuojeluasioissa työnantajan kanssa. Heidän on esimerkiksi

- noudatettava turvallisuussääntöjä, ohjeita ja koulutuksessa oppimaansa laitteiden ja koneiden sekä turvallisuusvälineiden ja henkilökohtaisten suojavarusteiden, kuten henkilösuojainten käytössä ja
- ilmoitettava mahdollisista työsuojeluun liittyvistä vaaroista esimiehelleen.

Lisätietoja nuorten työntekijöiden turvallisuudesta ja muita tiedotteita on saatavilla työturvallisuus- ja työterveysviraston Internet-sivuilta osoitteessa <http://ew2006.osha.eu.int/>. Neuvoja ennaltaehkäisemisestä ja linkejä tiettyjä riskejä ja työpaikkoja koskeviin hyviin käytäntöihin on saatavilla osoitteessa <http://osha.eu.int/>. Neuvojen lähteitä ovat kansalliset viranomaiset, ammattiliitot ja ammattiyhdistykset.

Osoitteessa <http://osha.eu.int/data/legislation/18> on linkki nuorten työntekijöiden suojelusta annetun direktiivin 94/33/EY tekstiin kokonaisuudessaan. Direktiivissä esitetään vähimmäisvaatimukset.

Suomessa voimassa olevat nuoria työntekijöitä koskevat määräykset löytyvät työministeriön nettisivustolta: http://www.mol.fi/mol/fi/02_tyosuhteet_ja_lait/01_tyosuhteet/06_nuoret/index.jsp

ja työsuojelupiirin nettisivustolta: http://www.tyosuojelu.fi/fi/nuoret_tyontekijat/58

Työsuojelutietoa löytyy laajasti myös Työturvallisuuskeskuksen sivustolta: <http://www.tyoturva.fi/>

Työsuojelutietopankin sivustolta löytyy kattava linkkikokoelma nettiosoitteisiin, joissa käsitellään mm. nuorten työasioita: http://fi.osha.eu.int/good_practice/nuoretjatyo

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía 33. E-48009 Bilbao
P. (34) 944 79 43 60, f. (34) 944 79 43 83
Sähköposti: information@osha.eu.int

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Jäljentäminen on sallittua, mikäli lähde mainitaan. *Printed in Belgium, 2006.*

